

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti o medzičasom plnoleté deti **1/ Z. B.**, nar. X., **2/ B. B.**, nar. X., obe trvalo bytom u matky Ing. A. B., bývajúcej v T., v dovolacom konaní zastúpenej JUDr. J. R., advokátom v M., proti odporcovi **Ing. J. B.**, bývajúcemu v M., v dovolacom konaní zastúpenému JUDr. M. C., advokátom V., **o výživné**, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 16 P 364/2001, o dovolaní matky a odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 12. novembra 2009 sp. zn. 9 CoP 65/2009 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie matky **o d m i e t a .**

Dovolanie odporcu **o d m i e t a .**

Žiadnemu z účastníkov náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Martin rozsudkom z 15. mája 2009 č.k. 16 P 364/2001-851 uložil odporcovi platiť výživné na medzičasom plnoleté deti – Z. vo výške 663,88 Eur od 3. apríla 2001 do 30. septembra 2001 a B. vo výške 663,88 Eur od 3. apríla 2001 do 16. augusta 2006, výživné zročné od 3. apríla 2001 do 16. augusta 2006 spolu vo výške 32 330,52 Eur uložil odporcovi zaplatiť do 30 dní k rukám matky a vo zvyšnej časti návrh matky zamietol a žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 62, § 65 ods. 1, § 75 ods. 1 veta prvá, § 77 ods. 1, § 78 ods. 1, 3 a § 118 Zákona o rodine, vecne tým, že rodičia detí spolu nežijú, preto bolo potrebné upraviť ich práva a povinnosti k nim. Pri určovaní výšky výživného vychádzal zo zásad pre určenie výživného uvedených v Zákone o rodine, keď zisťoval výšku odôvodnených potrieb

oprávnených detí, výšku príjmov oboch rodičov, zväžil ich životnú úroveň, prihliadol k tomu, kto z rodičov sa o deti osobne staral a pri určení výšky výživného prihliadol aj na finančné možnosti povinného odporcu.

Krajský súd v Žiline rozsudkom z 12. novembra 2009 sp. zn. 9 CoP 65/2009 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a v odôvodnení sa obmedzil len na skonštatovanie správnosti jeho dôvodov. Uviedol, že súd prvého stupňa dostatočne zistil skutkový stav veci, správne vyhodnotil osobné, majetkové a zárobkové pomery rodičov medzičasom plnoletých detí, potreby navrhovateliek a výživné v sume 663,88 Eur na každú v danom období považoval za zodpovedajúce ich odôvodneným potrebám a tiež možnostiam a schopnostiam odporcu povinného platiť výživné v tejto sume.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie matka navrhovateliek (Ing. A. B.) aj odporca.

Matka navrhovateliek navrhla rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Martin na ďalšie konanie a to s poukazom na ustanovenie § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p., pretože rozhodnutia oboch súdov vychádzajú z neúplne zisteného skutkového stavu, nedostatočného dokazovania, nedostatočného zistenia zárobkových a majetkových pomerov otca detí (odporcu) a z nesprávneho znaleckého posudku. Namietta, že týmto rozhodnutím došlo k porušeniu práv matky daných ústavou. Poukázala tiež na ustanovenie § 118 Zákona o rodine, keď takáto právna úprava je v jej neprospech.

Odporca vo svojom dovolaní navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a to s poukazom na ustanovenie § 237 písm. g/ O.s.p., pretože vo veci rozhodoval vylúčený sudca. Uviedol, že odvolací súd konal v zložení, ktorého členom bol aj sudca JUDr. Ladislav Mejstřík, ktorý rozhodoval o úprave práv a povinností k maloletej B. aj na súde prvého stupňa ako samosudca v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 3/2000. Ak v predmetnej veci na súde prvého stupňa súd použil ako dôkaz a podklad pre zistenie skutkového stavu veci aj rozhodnutie Okresného súdu Martin vedeného pod sp. zn. 6 C 3/2000 z 8. decembra 2004, potom JUDr. Ladislav Mejstřík ako člen senátu odvolacieho súdu sa podieľal na hodnotení okrem iného aj svojho vlastného rozhodnutia, ktoré vydal ešte

ako sudca prvostupňového súdu. Takýmto postupom a rozhodnutím v konaní 9 CoP 65/2009 bolo odvolacím súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. g/ O.s.p. porušené jeho právo na nestranného sudcu. Zároveň požiadal o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku v zmysle § 243 O.s.p. a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorí sú zastúpení v súlade s ustanovením § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolania smerujú proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

V predmetnom konaní išlo o výživné na maloleté deti na čas do rozvodu manželstva rodičov detí a za dobu, kedy deti boli ešte maloleté. Dovŕšením plnoletosti detí v priebehu konania o výživnom matka prestala byť ich zákonnou zástupkyňou, neprestala byť však účastníčkou konania, pretože predmetom konania je výživné za obdobie, kedy deti ešte nenadobudli plnoletosť. Jej dovolanie bolo preto potrebné posudzovať ako dovolanie podané na to oprávnenou osobou.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Občiansky súdny poriadok pripúšťa dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ďalej proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a napokon proti rozsudku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vo výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V ustanovení § 238 ods. 4 Občiansky súdny poriadok zakotvuje zásadu, že dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených Zákonom o rodine (výnimku z tejto zásady predstavujú rozsudky o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení).

V preskúmvanej veci išlo o vyživovacíu povinnosť rodičov k medzičasom plnoletým deťom, avšak na čas ich maloletosti a len do rozvodu manželstva (§ 62 až § 65 Zákona o rodine). Išlo tu teda o takú vec upravenú Zákonom o rodine, na ktorú sa nevzťahuje výnimka v zmysle § 238 ods. 4 O.s.p. Vychádzajúc z toho je opodstatnený záver, že dovolaním matky navrhovateľiek a odporcu napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vykazuje znaky rozsudku, v prípade ktorého je procesná prípustnosť dovolania vylúčená ustanovením § 238 ods. 4 O.s.p.

Dovolanie matky a odporcu by vzhľadom na uvedené mohlo byť procesne prípustné, len ak by napadnutý rozsudok bol vydaný v konaní, postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. (§ 241 ods. 1 O.s.p.). Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozsudku odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodovalo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný, a ak je konanie postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutie vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 238 ods. 4 O.s.p. vylúčené (viď napríklad uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 4 Cdo 11/1998 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998). Na druhej strane ale treba zdôrazniť, že prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nezakladá samo osebe tvrdenie účastníka o existencii niektorej z uvedených procesných vád; určujúcim je zistenie, že k vade tejto povahy skutočne došlo.

Dôvody, ktoré by zakladali prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. a/ až f/ O.s.p. dovolateľa nenamietali a vady tejto povahy nevyšli v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Osobitne sa dovolací súd zameril na posúdenie, či konanie nie je zaťažené procesnou vadou odporcom výslovne namietanou a to, že v konaní rozhodoval vylúčený sudca (§ 237 písm. g/ O.s.p.).

Podľa § 14 ods. 1 O.s.p., sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia, na súde vyššieho stupňa sú vylúčení i sudcovia, ktorí rozhodovali vec na súde nižšieho stupňa, a naopak. To isté platí, ak ide o rozhodovanie o dovolaní.

Napokon podľa odseku 3 citovaného ustanovenia, dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Dôvodnosť svojho dovolania odporca vyvodzuje zo skutočnosti, že člen odvolacieho senátu JUDr. Ladislav Mejstřík v konaní o rozvode manželstva vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 6 C 3/2000 rozhodoval aj o úprave práv a povinností k maloletej B., ktorú v takom konaní zveril do výchovy matky a rozhodol o jeho povinnosti platiť jej výživné na čas po rozvode. Z uvedeného vyvodil, že pokiaľ odvolací súd v predmetnej veci konal v zložení, ktorého členom bol aj sudca JUDr. Ladislav Mejstřík, ktorý rozhodoval o úprave práv a povinností k maloletej B. aj na súde prvého stupňa ako samosudca, rozhodoval v oboch stupňoch ten istý sudca, čím bolo porušené jeho právo na nestranného sudcu.

S názorom odporcu vysloveným v dôvodoch dovolania nie je možné sa stotožniť.

Ustanovenie § 24 Zákona o rodine a v nadväznosti naň aj § 113 ods. 1 O.s.p., majú obdobnú obligatórnu úpravu o tom, že v konaní o rozvod manželstva rodičov maloletého

dieťaťa, ak súd manželstvo rozvádza, upraví na čas po rozvoде aj vzťahy – výkon rodičovských práv a povinností manželov (rodičov) k maloletému dieťaťu pochádzajúcemu z ich manželstva. Ide tu o povinné spojenie dvoch konaní – o rozvod manželstva a o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností manželov k ich maloletému dieťaťu a súčasne o určenie výživného rodičovi, ktorý nemá dieťa v osobnej starostlivosti, t.j. ide o úpravu pomerov manželov k maloletým deťom, ktoré pochádzajú z ich manželstva na čas po rozvoде.

Predmetom konania vedeného na Okresnom súde v Martine pod sp. zn. 16 P 364/2001 a na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 9 CoP 65/2009 je úprava práv a povinností k maloletým deťom Z. a B. na čas do rozvodu manželstva ich rodičov.

Z uvedeného vyplýva, že ide o dve samostatné konania. Člen odvolacieho senátu JUDr. Ladislav Mejstřík v konaní o rozvod manželstva vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 6 C 3/2000 rozhodoval o výživnom na maloletú B. na čas po rozvoде manželstva, pričom predmetom tohto konania je výživné na čas do rozvodu manželstva, t.j. výživné za iné (rozvođu predchádzajúce) obdobie, a preto sa JUDr. Ladislav Mejstřík nepodieľal na hodnotení svojho vlastného rozhodnutia.

V odvolacom konaní teda nepôsobil sudca v zmysle ustanovenia § 14 ods. 2 O.s.p. vylúčený. Za týchto okolností nemohol byť rozsudok odvolacieho súdu považovaný za nesprávny, pretože v danej veci bolo rešpektované a zachované ústavné právo účastníkov konania na prejednanie a rozhodnutie veci zákonným sudcom. Odvolací súd predmetnú vec prejednal a rozhodol v zložení, ktoré zodpovedá zákonu. Neobstojí preto námietka odporcu o vade konania zakladajúcej prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. g/ O.s.p.

Matka navrhovateľiek svoje dovolanie odôvodnila ustanovením § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p., t.j. že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je

vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Z hľadiska dovolateľkou tvrdenej existencie tzv. inej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. treba uviesť, že dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné. Vada tejto povahy je síce relevantným dovolacím dôvodom, ktorý možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, sama osebe (i keby k nej skutočne došlo) ale prípustnosť dovolania nezakladá. Či už teda konanie, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie bolo alebo nebolo postihnuté procesnou vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., nejde o dôvod, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. Keďže dovolanie nie je procesne prípustné, nemohol sa dovolací súd zaoberať dovolateľkou namietanou inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

V dovolaní matka odvolaciemu súdu vytýka aj to, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je taktiež relevantný dovolací dôvod, avšak rovnako ako iná vada konania, samo osebe prípustnosť dovolania nezakladá, pretože ani ono nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia. I keby tvrdenia dovolateľky boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľkou vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo). Z dôvodu, že dovolanie nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd pristúpiť k posúdeniu správnosti právneho posúdenia veci dovolacím súdom.

Zo všetkých uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie matky aj odporcu podľa Občianskeho súdneho poriadku procesne neprípustné. So zreteľom na to, ich mimoriadne opravné prostriedky odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie neprípustné. Pritom riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nemohol sa zaoberať vecnou správnosťou napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p. v spojení s ustanovením § 224 ods. 1 a § 243b ods. 5 veta prvá O.s.p., lebo ide o konanie o výživnom na čas maloletosti detí, ktoré sa mohlo začať i bez návrhu.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. februára 2011

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová